

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Volvminibvs Comprehensvs

[Tractatus de attributis, de visione beatifica, de scientia Dei ac de ejus voluntate et providentia]

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

§. II. Eadem veritas ratione suadetur

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77132](#)

Deus nihil quod sit extra se intueatur; sed quia id quod est extra se ipsum, non intueris nisi in se ipso. Unde in fine corporis sic concludit: *Igitur dicendum est quod Deus se ipsum videt in se ipso, alia autem a se vident, non in ipsis, sed in se ipsis.* Ergo juxta D. Thomam, & alios SS. Patres, non datur in Deo cognitionis immediata creaturarum in se ipsis, sed mediata solum in essentia divina tanquam in causa.

54. Nec tam evidenter & expressi testimonii eladi possunt solita response Adversariorum, qui dicunt D. Thomam, & alios SS. Patres assertentes Denique non cognoscere creaturas in se ipsis, solum intendere quod illas non cognoscunt per species a rebus acceptas, sicut nos eas cognoscimus, sed per suam essentiam gerentem vi-ces specierum illarum cognitionem.

Nam contra hanc elusionem est primo quod SS. Patres jam relati ex eo probant Deum non cognoscere creaturas in se ipsis immediate, seu extra se ipsum, quia illas cognoscit in se ipso: Ego non solum intendunt docere quod Deus non cognoscit creaturas in se ipsis, ex eo quod non accipiat species a rebus, sed ex eo quod eas cognoscit in sua essentia, ut in medio prius cognito.

Secundum, si SS. Patres solum yellent excludere a Deo hanc imperfectionem, nempe hoc quod est accipere species a rebus, nihil speciale ipsi tribuerent, quod creaturis non possit com-pere, cum etiam Angelis non intelligent per species a rebus acceptas: Sed hoc non est dicendum: Ergo nec illud.

Tertio, Aliud est cognoscere creaturas immediate, & aliud eas cognoscere per species a rebus acceptas: oculus enim v.g. immediate videt colores, & tamen accipit speciem ab illis, & Angelus contra mediata cognoscit hominem, vel leonem, & tamen ab illis non accipit species, sed eas habet a Deo in creatione infusa: Ergo impertinenter omnino probaret D. Thomas, Deum non cognoscere creaturas immediate in se ipsis, ex eo quod non cognoscat illas per species a rebus acceptas.

Quarto, Cognosci aliquid cognitione immediata, est vere & propriè cognoscere in se ipso: Sed D. Thomas absoluè negat creaturas a Deo cognoscere in se ipsis: Ergo negat cognoscere cognitione ad illas terminata immediate.

Denique, eo ipso quod creatura non cognoscatur a Deo per speciem illarum propriam, sed per essentiam divinam gerentem vices species, non possunt immediate & primario cognitionem divinam terminare, sed mediata tantum & secundaria, ut constabit ex statim dicendis: Atque D. Thomas loco citato docet creaturas cognoscere a Deo per essentiam divinam gerentem vices species, ait enim: *Deus se ipsum videt in se ipso, alia autem a se vident, non in ipsis, sed in se ipsis, in quantum essentia sua continet similitudinem aliorum ab ipso:* Ergo juxta D. Thomam, non datur in Deo cognitionis immediata possibilium in se ipsis, sed mediata tantum, quia ea in sua essentia & omnipotencia, ut in causa, cognoscit.

S. II.

Eadem veritas ratione suadetur.

55. Plures etiam in favorem nostræ conclusionis rationes efficaces adduci possunt.
Prima est: In Deo, utpote infinitè perfecto, non potest admitti duplex modus cognoscendi
Tom. I.

A creaturas, quorum unus sit perfectior, & alter minus perfectus: Sed modus cognoscendi crea-turas, in essentia divina tanquam in causa, est multò perfectior & nobilior, quam modus illas cognoscendi immediate in se ipsis, ut articulo præcedenti ostendimus: unde in Angelis beatis, cognitionis matutina per quam vident creaturas in verbo, & in essentia divina tanquam in causa, multò perfectior est, quam cognitionis vespertina, per quam illas cognoscunt extra verbum, & im-mediata in se ipsis, juxta illud Augustini quod supra retulimus: *Cognitionis creature in se ipso, decoloratio-rum est, quam cum in Dei sapientia cognoscitur, ve-luti in arte per quam facta est:* Ergo pratermodum cognoscendi creaturas possibilis in essentia di-vina tanquam in causa, non debet admitti in Deo alias, quod illas in se ipsis immediate, & indepen-denter ab essentia sua prius cognita, intueatur.

Secunda est, Eo modo cognoscuntur crea-turæ ab intellectu divino, quo repræsentantur per speciem quâ intelligit: Sed non repræsen-tantur in se & ratione lui, sed mediata & in alio, scilicet in Deo ut prius repræsentatio: Ergo non cognoscuntur immediate in se ipsis, sed mediata in eo prius cognito. Major cōstat, Cum enim ex intellectu & objecto, mediæ specie, ad aquatum intellectus principium constituitur, nihil potest intellectus intelligere, nisi per speciem repræsentetur: Ergo nec poterit immediate in-telligere, quod immediate in specie non conti-netur. Minor autem probatur. Species quâ divinus intellectus intelligit, est sola divina es-sentia: Athac non repræsentat immediate crea-turas, sed mediata, Deo prius repræsentatio: Ergo species quâ divinus intellectus intelligit, non repræsentat immediate creaturas, sed solum mediata.

Respondebis primo, juxta doctrinam Vazquez, negando suppositum Majoris, quod scilicet Deus creaturas per speciem intelligat; cum enim non implicet dari intellectum, se ipso, absque concursum speciei, ad intelligendum comple-tum, & talis independentia & omnimoda comple-tio perfectionem dicat, non debet denegari intellectui divino, utpote summè perfecto.

Sed hæc responso in primis apertere contraria-tur D. Thomæ, qui hic art. 5. in corp. & in solut. ad 3. docet essentiam divinam esse speciem intel-ligibilem, quod Deus se ipsum & creaturas cogno-scit. Pugnat etiam cum doctrina Augustini al-lerentis ex objecto & potentia pari notitiam, sicut ex concursu maris & fœminæ gigantur proles; nec non contra communem Theologorum sen-tentiam, assertum essentiam divinam uniri mentibus beatorum ut speciem & formam in es-se intelligibili, in ordine ad cognitionem sui & creaturarum: si enim essentia divina respectu intellectus beati gerat vices species, hoc nullam importat imperfectionem, iubindeq; non debet Deo denegari, in ordine nam ad propriam intellectionem. Item si essentia divina non sit spe-cies & forma intelligibilis, repræsentans crea-turas intellectui divino, vix poterit reddi ratio, cur Verbum Divinum procedat ex cognitione crea-turarum possibilium, cum verbum non exprimat, nec repræsentetur in actu secundo, nisi qua in specie intelligibili repræsentatur in actu pri-mo. Denique non minus est de ratione intel-lectionis, ab intellectu & objecto intra illum in-telligibiliter constituto procedere, quam de ra-tione volitionis procedere à voluntate, media obiecti

DISPUTATIO SECUNDARIA

- objecti apprehensione. Sed implicat dari voluntatem quae sit volitionis principium, nisi mediā apprehensione objecti: Ergo pariter repugnat dari intellectum, qui sit principium intellectionis, sine concursu objecti intra ipsum constituti in ratione intelligibilis: Sed objectum ut concurgens objectivè ad intellectionem, gerit munus speciei: Ergo implicat intellectum sine specie esse principium intellectionis; & per consequens sicut voluntas divina, quamvis infinita, non potest aliquid velle, nisi prævia cognitione ita intellectus divinus, est infinitè perfectus, non poterit aliquid intelligere, nisi mediā specie increata, ipsa numerum divinam essentiam, gerentes species & forma intelligibilis.
38. Respondebis secundò cum aliis, negando Minorem: cùm enim essentia divina sit species repræsentans creaturas, quia continet illas eminenter, & continet ipsas eminenter immediatè, illas immediatè repræsentant.
- Sed hæc etiam solutio sustineri nequit, primò quia objectum immediatè repræsentatum per speciem, debet convenire cum illa in gradu immaterialitatig, ut docet D. Thomas suprà quæst. 12. art. 2. inferens ex hoc principio nullam speciem creatam posse repræsentare quidditativè Deum. Sed nihil creatum potest cum divina essentia talem convenientiam habere; cùm gradus immaterialitatis divinae consistat in exclusione omnis potentialitatis, quæ exclusio nulli enti creato competere potest: Ergo nihil creatum potest repræsentari immediatè per essentiam divinam ut speciem.
- Secundò, R. repræsentatio speciei, vel est ratio similitudinis, vel ratione identitatis cum objecto: Sed divina essentia nulli rei creatæ potest esse perfectè similis, & multò minus cum ea identificari: Ergo essentia divina, ut species, nullam rem creatam primariò repræsentare potest.
- Tertiò, Essentia Angelici, ut species, solum seipsum per se primò & immediatè repræsentat, alia autem à se, secundariò tantum, & mediatè, ut docetur in Tractatu de Angelis: Ergo pariter essentia divina, ut species, solum potest seipsum primariò & immediatè repræsentare, creaturas verò secundariò tantum & mediatè.
- Denique, Si essentia divina ut habet rationem speciei, primariò & immediatè repræsentaret creaturas, illæ essent objectum specificativum, partiale saltem & inadæquatum, talis speciei increate: sicut in specie Angelica immediatè repræsentante plures naturæ, & unam independenter ab alia, ita ut humana v.g. non sit ratio cur leonina repræsentetur, omnes illæ naturæ integrant objectum specificativum illius: Sed creature non possunt pertinere ad objectum formale & specificativum essentiae divinae, ut habet rationem speciei increate: Ergo non possunt ab illa primariò, sed tantum secundariò repræsentari.
99. Tertia ratio conclusionis sumitur ex D. Thomas i. contra Gent. cap. 48. ratione 1. ubi sic discurrevit: Operatio intellectus speciem & nobilitatem habet, secundum id quod est per se primò intellectum, cum hoc sit ejus objectum: Sicutur Deus aliud à se intelligeret, quasi per se & primo intellectum, ejus operatio intellectus speciem & nobilitatem haberet ab alio quam ab ipso: Hoc autem est impossibile, cùm ejus operatio sit ejus essentia; & hoc quippe ens à se, nequeat ab alio distinctori à Deo speciem capere: Sicutur impossibile est, quid intellectum à Deo primò & per se, sit aliud ab ipso. Ex quibus verbis hæc potest deduci ratio: Si Deus cognoscet creaturas immediatè in seipsis, & independenter ab essentia divina prius cognita, objectum formale & specificativum divinæ intellectionis, esset ens creatum, vel ens ut sic abstrahens à creato & increato: Sed hoc dicere nequit: Ergo nec illud. Sequela Majoris est evidens, illud enim censetur esse objectum formale & primarium alicujus potentie, vel operationis, quod primariò & immediate ab illa attingitur, & independenter ab alio prius attacto, ut constat in potentia visiva, cuius objectum formale & primarium est color, quem per se primò attingit; secundarium verò & materiale, paries, vel aliud subjectum colore affectum, quia illud non attingitur immediatè, & per se primò, sed tantum secundariò, & medianè colore.
- Minor verò fuisse à nobis probata fuit in Tractatu de attributis, potestque rursus hic brevi. Dicitur suaderi. Præratione Divi Thomæ jam insinuatā. Cognitio desumit suam speciem & perfectionem essentiale ab objecto formalis & primarii, & ab illo mensuratur: Sed intelligere Dei, cùm sit ejus esse, ejusque natura, non potest desumere suam speciem & perfectionem efficiatim à creaturis, nec ab illis mensurari: Ergo ens creatum non potest esse objectum formale & primarium divinae intellectionis.
- Secundò, Objectum formale & primarium divinæ intellectionis, debet esse quid actualissimum, sicut & ipsa intellectionis. Sed ens creatum, vel abstrahens à creato & increato, est quid potentiale, ut constat: Ergo non potest esse objectum formale & primarium divini intellectus, sed solum ens in creatum, seu divina essentia, quæ est actus purus, & ejusdem immaterialitas cum ibo.
- Tertiò, Si creaturae pertinerent ab objectum formale & specificativum divinæ scientiæ, etiam pertinerent ad objectum formale & specificativum Theologiarum, cùm ista sit illius expressio seu participatio: Sed hoc est falsum, ut constat ex dictis disputatione proœmalii ad universam Theologiam articulo 3. ubi ostendimus, solum Deum esse objectum formale & specificativum Theologiarum, creaturas verò ad objectum tanquam materiale & secundarium pertinere: Ergo creature non pertinent ad objectum formale & specificativum divinæ scientiæ.
- Quartò, Si objectum formale & specificativum divini intellectus, sit ens ut abstrahens à creato & increato, sequitur objectum formale fidei, & aliarum virtutum Theologicarum, esse aliquid abstrahens à Deo & creaturis: Sed hoc dici nequit: Ergo nec illud. Sequela Majoris est evidens, virtutes enim Theologicas sunt participationes divini intellectus & voluntatis, ac promodocant idem objectum formale cum illis. Minor verò demonstrari solet in Tractatu de virtutibus Theologicis, & videtur manifesta. Si enim objectum formale & specificativum illarum virtutum, non esset Deus, sed aliquid creatum, vel abstrahens à Deo & creaturis, illa non essent Theologicas: per hoc enim distinguuntur virtutes Theologicas, à moralibus infusi, vel acquisitiis, quod primæ respiciunt immediatè Deum, tanquam proprium objectum formale & specificativum; secundæ verò circa aliquid objectum creatum versantur, ut ibidem ostendemus.
- Ultima ratio nostra conclusionis potest sic brevi-

breviter proponi. Ita se habet veritas creata ad intellectum divinum, sicut bonitas creata ad voluntatem divinam: Sed bonitas creata nequit ratione sui immediatè terminare actum voluntatis divinae: Ergo nec veritas creata potest ratione sui immediatè terminare actum divini intellectus. Major pater, Minor vero yatis rationibus demonstrabitur in Tractatu de voluntate Dei, & potest interim breviter suaderi ex D. Thomae infra quæst. 19, art. 2, ad 2. ubi sic discutit: In his que volum propter finem, tota ratio movendis finis, & hoc est quod moveat voluntatem: unde cum Deus sit a se non vult nisi propter finem, qui est sua bonitas, non sequitur quod aliquid aliud moveat voluntatem suam, nisi bonitas sua; & sic si quis alia a se intelligit, INTELLIGENDO ESSENTIAM SUAM; ita sit a se vult, volendo bonitatem suam. Et rursum in folio ad 3. Ex hoc quod voluntati divina sufficit sicut bonitas, non sequitur quod nihil aliud vult, nisi ratione sua bonitas; sicut etiam intellectus divinus, libertas perfectus ex hoc ipso quod est, iam divinam cognoscit, Tamen in ea cognoscit alia. Quod nihil clarius & expressius in favore nolite lenocinare dici potest.

61. Addo quod Suarez ad hanc configuit doctrinam, dum opprimitur difficultate insuperabilis actus liberti Dei, quem non posse conceperit, aut tutari, nisi recurrit ad illud principium, quod actus liber Dei, & quilibet increatus, essentiam aut bonitatem divinam respicit ut objectum formale adæquatum, creaturas vero ut objectum materiale à quo non hauriant specificationem. A qua tamen veritate aperte reddit, & simul calidum & frigidum efflat, dum in Deo præter modum cognoscendi creaturas in essentia diuina tanquam in causa, admittit aliud genus cognitionis creaturarum in seipsis immediate, & independenter ab essentia diuina prius visa; id enim, ut supra ostendimus, est objectum intellectus specificarum, ad quod per se prius terminatur, nullo medio prius cognito.

§. III.

Solvuntur objectiones.

62. Objicis primò: Deus cognoscit veritates creates omni modo quod sunt cognoscibiles, alias infinitus in cognoscendo non esset: Sed veritates creates sunt cognoscibiles duobus modis, nempe mediato, in divina essentia tanquam in causa, & immediate in seipsis: Ergo Deus illas utique modo cognoscit.

Confirmatur: Intellectus animæ Christi cognoscit veritates creates in verbo (hoc est in divina essentia visa) & immediate in seipsis extra verbum, per scientiam supernaturalem infusam, id est animæ Christi concedatur omnis modulus cognoscendi res creates, ut communiter docent Theologi; p. quæst. 9. Sed haec ratio magis urgat de intellectu divino: Ergo Deus cognoscit veritates creates non solum in sua essentia visa, sed etiam immediate in seipsis.

Confirmatur amplius: In Angelis beatis admittitur à Theologis, post D. Augustinum, duplex cognitione, matutina scilicet, & vespertina, & duplex modulus cognoscendi creaturas, in verbis, & extra verbum: Ergo similiter uterque modulus illas cognoscendi, Deo non debet negari.

63. Ad objectionem quæ est præcipuam Adversaria-

A riorum fundamentum, relictis variis solutionibus, facile respondeo distinguendo Majorem: Deus cognoscit veritates creates omni modo quod sunt cognoscibiles: Si talis modus non dicat imperfectionem ex parte cognitionis, concedo Majorem: si involvat imperfectionem, nego Majorem: & sub eadem distinctione Minoris, nego Consequentiam. Nam cognitione immediate creaturarum in seipsis, imperfectionem dependentia & specificationis ab ipsis, in intellectum cognoscentem refundit, ut constat ex dictis in tercia ratione. Unde quamvis veritates creates sunt immediate cognoscibiles, & de facto sic cognoscantur ab intellectu animæ Christi creato, cuius actibus non repugnat hujusmodi imperfectione; non cognoscuntur tamen, nec cognosci possunt ab intellectu divino in seipsis immediate. Per quod ad primam confirmationem patet solutio.

Ad secundam, concessio Antecedente, nego 64.

Consequentiam & paritatem, propter duplicitatem discriminis. Prima est, quia objectum specificativum intellectus angelici & humani, non est ens increatum, sed ens usque, prout abstractum à creato & increato: objectum verò specificativum intellectus divini, est ens increatum tantum, seu sola divina essentia, cum ea sola sit eiusdem puritatis, immaterialitatis, & actualitatis cum illo. Secunda, quia (ut supra dicebamus) in Deo, ut pote infinitè perfecto, non potest dari duplex modulus cognoscendi creaturas, quorum unus sit magis, & alter minus perfectus; benè tamen in Angelis & in beatis: modus autem cognoscendi creaturas immediate in seipsis, est minus perfectus, quammodum eas cognoscendi in essentia divina ut in causa; imo (ut supra ostendimus) involvit imperfectionem speciationis & dependentie à creaturis, Deo repugnantem.

Dices: Perfectius est cognoscere objecta sine medio, quam in aliquo medio: v. g. perfectius est videre hominem in seipso immediate, quam

D i speculo in quo representatur: Ergo modus cognoscendi creaturas immediate in seipsis, multo perfectior est, quammodum eas cognoscendi in essentia divina tanquam in causa, & medio prius cognito:

Confirmatur: Cognitio rei in alio ut in causa, est abstractiva: Ergo minus perfecta est, quam cognitio intuitiva rei in seipso immediate.

Ad instantiam, nego Antecedens; perfectio enim cognitionis non attenditur penes hoc quod sit mediata, vel immediate, sed penes hoc quod magis vel minus clare attingat objectum: unde cum cognitio creaturarum in essentia divina, clarior sit, quam cognitio illarum in seipsis, que (ut ait Augustinus supra relatus) decoloravit, & obscurior, perfectius est cognoscere creaturas in essentia divina, tanquam in causa, & medio prius cognito, quam illas immediate in seipsis intueri.

Ex hoc intelliges quod ait S. Doctor hic art. 10, ad 4. neuppe, quod cognoscere aliquid per aliud tantum, est imperfecta cognitionis, si illud sit cognoscibile per se. Hoc enim verum est, quando illud quod in alio cognoscitur, in illo minus perfectè continetur & representatur, quam in seipso; secùs verò, si in illo perfectè continetur & representetur: unde cum creaturae continantur in essentia divina tanquam in causa, & in idea & arte divina per quam factæ sunt,